

Lezen op school: leerlingen aan het woord

Nederlandse kinderen lezen niet of nauwelijks. Dat is telkens opnieuw de zorgwekkende conclusie van onderzoeken naar ‘de staat van het lezen in Nederland’. Ook in de vele artikelen en columns die over die onderzoeken verschijnen is de toon steeds alarmerend. Maar wat zeggen kinderen er zelf eigenlijk van? Hoe ervaren zij lezen, thuis en op school? We spraken uitgebreid met zo’n 80 kinderen in groep 3 tot en met 8, verspreid over tien scholen in het land.

Door Lian van de Wiel (uitgever bij Blink) en Carla Wiechers (hoofdredacteur bij Blink).

Wat vind je van lezen? Kinderen bleken het lastig te vinden antwoord te geven op die ogenschijnlijk simpele vraag. Voor hen was niet duidelijk wat lezen nu precies is: gaat het over wat je thuis leest? Of over zelf lezen onder schooltijd? Of over technisch lezen in de les? Of misschien over begrijpend lezen? Kortom: het onderscheid tussen deze verschillende manieren van lezen is voor kinderen niet duidelijk en niet logisch.

Lezen om de wereld te leren kennen

We vroegen kinderen daarom hoe zij zelf naar lezen kijken, zonder rekening te houden met deze hokjes. Waarom lees je of zou je willen lezen? Wat is er leuk of interessant aan?

De grote lijn werd snel duidelijk: kinderen willen vooral lezen om meer over de wereld te weten te komen, om nieuwe dingen te leren. Daarnaast kunnen ze ook gewoon plezier beleven aan lezen, zodra ze het juiste boek hebben gevonden. Voor de een is dat de *Donald Duck*, voor de ander *De Waanzinnige boomhut* of *Dagboek van een muts*.

Maar, zo zeiden de kinderen, die boeken mag je niet altijd lezen op school. En wat doe je als je een

Vaak is er op school weinig tijd ingeruimd voor zelf lezen. Dat vinden kinderen jammer.

boek uit hebt? Het blijkt niet altijd makkelijk om opnieuw het juiste boek te vinden. Bovendien is er vaak op school heel weinig tijd ingeruimd om zelf te lezen. Dat vinden de kinderen jammer.

Over lezen zelf zijn kinderen helemaal niet zo negatief als je misschien zou denken op basis van alle onderzoeken.

Methode is saai, vrij lezen leuk

Verder was het opvallend dat de meeste kinderen in groep 3 en 4 en deels in groep 5 nog wel gemotiveerd zijn om te lezen, maar dat die motivatie vanaf groep 6 fors inzakt. Op het moment dat de magie van het leren lezen voorbij is, ze geconfronteerd worden met dwingende AVI-niveaus (ze mogen vaak alleen binnen hun niveau lezen en het aanbod daarbinnen is niet heel breed en interessant), en met de 'saai' technisch- en begrijpend-leesmethodes, blijft er weinig over om blij van te worden.

Als ze het juiste boek te pakken hebben, vinden kinderen het leuk om te lezen onder schooltijd. Maar juist op school moeten ze iedere keer 'suffe' teksten lezen.

Toch bleken kinderen over het lezen zelf helemaal niet zo negatief als je op basis van alle onderzoeken misschien zou denken. Het klopt dat er niet veel kinderen zijn die thuis zelf een boek uit de kast pakken om een uurtje te gaan lezen. Er is nu eenmaal veel concurrentie van beeldschermen, en van alle sport- en hobbyclubjes waar ze op zitten. Maar die *Donald Duck* wordt echt nog wel gelezen en *Het leven van een loser* werd in ieder gesprek enthousiast genoemd. Als ze het juiste boek te pakken hebben, vinden kinderen het best leuk om te lezen, zeker onder schooltijd. Maar juist op school moeten ze iedere keer 'suffe' teksten uit de methode lezen, een reeks meerkeuzevragen beantwoorden en daarna ook nog eens verplicht oefenen met een leesstrategie. Tja, dan vergaat het plezier in lezen je wel.

Des te opvallender was het dat, ondanks de vaak negatieve ervaringen op school, kinderen 'lezen' uiteindelijk best een hoog rapportcijfer gaven. Vaak was dat een 8, regelmatig een 9, soms een 7 en eigenlijk bijna nooit een 6. Onvoldoendes vielen er niet. Het heeft ons positief verrast dat kinderen lezen wél leuk vinden, zolang ze zelf maar mogen beslissen wát ze lezen, en zolang ze er geen vragen over hoeven te beantwoorden. Na deze gesprekken met kinderen zagen wij voldoende aanknopingspunten voor het ontwikkelen van een andere aanpak van lezen op school, een aanpak waarbij lezen hen wel aanspreekt.

Bij de start van het nieuwe schooljaar 2021/2022 lanceert Blink de methode Blink Lezen - Lezen uit nieuwsgierigheid. Wil je meer weten? Ga naar www.blinklezen.nl.

De 5 opvallendste resultaten

Uit onze gesprekken met 80 kinderen in groep 3 tot en met 8, verspreid over tien scholen in het land, kwamen we tot deze belangrijkste inzichten:

1. Het onderscheid tussen 'gewoon' lezen, begrijpend lezen of technisch lezen is voor kinderen niet duidelijk en niet logisch.
2. Kinderen willen vooral lezen om meer over de wereld te weten te komen, om nieuwe dingen te leren.
3. Kinderen vinden het niet altijd gemakkelijk om het juiste boek vinden en ervaren daarin onvoldoende keuzevrijheid.
4. Kinderen vinden het jammer dat er op school weinig tijd is om zelf te lezen.
5. De leesmotivatie van kinderen zakt in groep 6 fors in als gevolg van dwingende AVI-niveaus en leesmethodes die als saai worden ervaren.

Dit artikel is het eerste artikel van een vierluik over lezen in het basisonderwijs. In deel 2: leerkrachten aan het woord.